Najvyšší súd **2 Cdo 193/2008**
Slovenskej republiky

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **JUDr. P. K.**, bývajúceho v B., zastúpeného JUDr. M. M., advokátom v B., proti žalovanej **V.,**, M., , **o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy**, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 8 C 1/2002, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 24. októbra 2007 sp. zn. 10 Co 223/2005, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 24. októbra 2007 sp. zn. 10 Co 223/2005 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava IV (po tom, čo rozsudkom z 23.6.2003 č.k. 8 C 1/2002-272 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 11.2.2004 č.k. 10 Co 260/2003-373 uložil žalovanej strpieť na svoje náklady uverejnenie ospravedlnenia a zdržať sa uvádzania výrokov na adresu žalobcu o nezákonnom výkone jeho exekučnej činnosti) rozsudkom z 19. januára 2005 č.k. 8 C 1/2002-714 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 3.000.000,- Sk do 3 dní a vo zvyšku návrh zamietol. Žalovanej uložil tiež povinnosť zaplatiť žalobcovi v rovnakej lehote náhradu trov konania vo výške 742.248,30 Sk na účet jeho právneho zástupcu. Z vykonaného dokazovania mal preukázané, že k zásahu do osobnostných práv žalobcu došlo prostredníctvom S., P. a N., ktoré predstavujú celoštátne šírené masovokomunikačné prostriedky s vysokou sledovanosťou, resp. nákladom. V dôsledku zásahu do osobnostných práv došlo k vážnemu poškodeniu povesti a odbornej reputácie žalobcu ako exekútora aj ako právnika u jeho klientov, osobitne u vedenia Sociálnej poisťovne a S., a.s., ktoré sa prejavilo útlmom spolupráce a to aj napriek výborným výsledkom. Tieto skutočnosti mal

preukázané výsluchmi svedkov JUDr. M. K. a JUDr. I. V., ktorých výpovede vyhodnotil ako plne vierohodné. V dôsledku zásahov došlo k zníženiu dôstojnosti a vážnosti žalobcu v spoločnosti, konkrétne v okruhu jeho klientov, potencionálnych klientov ako aj ďalších osôb, čo mal preukázané výpoveďou svedkyne S. R. V dôsledku zásahu do osobnostných práv žalobca napokon požiadal o odvolanie z funkcie súdneho exekútora a ukončil výkon svojej exekučnej činnosti. S poukazom na ustanovenia § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka (ďalej iba OZ) a vykonané dokazovanie, súd prvého stupňa dospel k záveru, že poškodenie vážnosti a dôstojnosti žalobcu v spoločnosti výrokmi žalovanej treba kvalifikovať z hľadiska závažnosti, intenzity a trvania ako závažné, mimoriadnej intenzity a trvania (prakticky doposiaľ), na ktoré odstránenie už nepostačuje poskytnuté zadosťučinenie v podobe ospravedlnenia, nakoľko priznané zadosťučinenie nebolo vzhľadom na závažnosť a trvanie zistených následkov zásahu spôsobilé efektívne zmierniť následky v profesionálnej a súkromnej sfére žalobcu. Dospel tak k záveru (v súlade so záväzným právnym názorom odvolacieho súdu), že žalobcovi treba za účelom zmiernenia vzniknutej ujmy okrem už právoplatne priznaného ospravedlnenia, priznať aj náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. S poukazom na ustanovenie § 13 ods. 3 OZ mal za to, že zásahmi žalovanej do osobnostných práv žalobcu boli vyvolané následky, ktoré treba hodnotiť ako mimoriadne závažné a ktoré pôsobia doposiaľ a k porušeniu práva došlo zásahom prostredníctvom S. a denníkov P. a N., ktoré predstavujú masovokomunikačné prostriedky, ktoré šíria informácie na celom území Slovenskej republiky, pričom v prípade S. ide o verejnoprávnu televíziu a v prípade uvedených denníkov ide o tzv. mienkotvorné denníky s celoštátnou distribúciou v počte výtlačkov rádovo v státisícoch kusov. Vychádzajúc z týchto úvah dospel k záveru, že práve suma 3.000.000,- Sk je náhradou, ktorá môže efektívne zmierniť žalobcovi následky neoprávnených zásahov do jeho osobnostných práv a táto suma je súčasne primeraná aj z hľadiska potreby zachovania primeraného a rozumného zohľadnenia a vyváženia záujmov zúčastnených strán. S prihliadnutím na tieto skutočnosti návrh vo zvyšku ako nedôvodný zamietol (do sumy 10.000.000,- Sk – pozn. dovolacieho súdu). O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 3 O.s.p., keď na posúdenie otázky úspešnosti bolo potrebné posúdiť výsledok v konaní ako plný úspech, keď výška nemajetkovej ujmy v peniazoch závisela od posúdenia a úvahy súdu.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie oboch účastníkov konania rozsudkom z 24. októbra 2007 sp. zn. 10 Co 223/2005 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že návrh zamietol a žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal. Uviedol, že po zrušení

rozsudku odvolacím súdom v časti týkajúcej sa nemajetkovej ujmy predmetom konania mohla zostať už len otázka náhrady nemajetkovej ujmy do maximálnej výšky 1.000.000,- Sk vo vzťahu k žalovanej 1/, pretože aj v občianskom súdnom konaní platí zásada zákazu reformácie in peius. Dospel k záveru, že dôstojnosť žalobcu ako exekútora síce bola znížená v značnej miere ako aj jeho vážnosť v spoločnosti, avšak pre nápravu plne postačí zadosťučinenie poskytnuté žalobcovi vo forme ospravedlnenia žalovanou podľa ustanovenia § 13 ods. 1 OZ, pretože pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch žalobcovi neboli splnené zákonné podmienky, keď tento v tomto smere neuniesol dôkazné bremeno. Neuviedol presne ako konkrétne výroky žalovanej zasiahli do jeho povesti ako exekútora, presne v ktorých veciach, u koho, ako, kedy, v akej spoločnosti a uvádzal len všeobecné údaje. Neuviedol od koho, aké telefonáty dostával, aké boli, neidentifikoval ich, či boli od kolegov, príbuzných a koho presne. Neuvádzal, ktoré boli priamo motivované výrokmi žalovanej uverejnenými v S., N., v P. Nestačí len všeobecne poukázať na tieto veci, treba ich oprieť o konkrétne rozhodné skutočnosti. Žalobca taktiež neuviedol koľko mal presne vecí pred uverejnením výrokov žalovanej, koľko po ich uverejnení, teda aké rapídne zníženie nápadu u neho nastalo v súvislosti s odvysielanými informáciami. Sám tiež neuviedol, že by mal v tejto súvislosti psychický stres a ako sa prejavoval. O odvolanie z funkcie exekútora žiadal až v roku 2004 bez uvedenia dôvodov, a vôbec netvrdil, že takéto rozhodnutie je v príčinnej súvislosti s výrokmi žalovanej na jeho adresu. Od roku 2005 je opätovne verejným činiteľom vo funkcii notára. Žalobca tak nepreukázal, že by nebolo postačujúce už poskytnuté mu zadosťučinenie podľa ustanovenia § 13 ods. 1 OZ a ani svedkovia neuvádzali vo svojich výpovediach také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali postup podľa ustanovenia § 13 ods. 2 OZ, keď ich vzťah k žalobcovi sa nezmenil a nebolo preukázané, že by sa Sociálna poisťovňa a S., a.s., po roku 2001 prestali na žalobcu obracať pre uverejnené výroky žalovanej. Pokiaľ išlo o rozšírenie návrhu žalobcu na zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch na sumu 10.000.000,- Sk z dôvodu nevhodného správania sa žalovanej v roku 2004, odvolací súd uviedol, že predmetom konania mohla byť len náhrada nemajetkovej ujmy za skutky uvedené v návrhu na začatie konania a do vydania prvého rozhodnutia súdu prvého stupňa. Za splnenia podmienok, chovanie žalovanej v roku 2004 mohlo by byť dôvodom len na nové samostatné konanie. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 v spojení s § 224 ods. 1, 2 O.s.p. tak, že žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania, keď každý mal v konaní úspech len čiastočný.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. Navrhol ho zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodil z ustanovenia § 238 ods. 1 O.s.p., nakoľko rozsudkom odvolacieho súdu bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa a dôvodnosť z ustanovenia § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., pretože rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Namietal, že napriek tomu, že tak súd prvého stupňa ako aj súd odvolací vo všetkých svojich rozhodnutiach dospel k záveru, že v čase zásahu bola v značnej miere znížená dôstojnosť žalobcu ako exekútora a tiež jeho vážnosť v spoločnosti a takéto poškodenie z hľadiska závažnosti, intenzity a trvania treba kvalifikovať ako závažné, mimoriadnej intenzity a trvania, čo samo osebe zakladá nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 OZ, odvolací súd žalobcom uplatnený nárok zamietol. Na zistený skutkový stav tak odvolací súd nesprávne aplikoval príslušné zákonné ustanovenie, v dôsledku čoho vec nesprávne právne posúdil. S tým súvisí vnútorná rozpornosť rozsudku odvolacieho súdu, keď na jednej strane uznáva zníženie dôstojnosti a vážnosti žalobcu v spoločnosti v značnej miere, na druhej strane z tejto skutočnosti vyplývajúci nárok zamietol. Nesúhlasil s tvrdením odvolacieho súdu, že neuniesol dôkazné bremeno na preukázanie splnenia podmienok pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy. Skutočnosti, ktoré vyšli za konania najavo v spojení s ďalšími skutočnosťami, môžu mať len dopad na výšku primeraného peňažného zadosťučinenia, nie na jeho základ. Odvolací súd nerešpektoval ani ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v tomto smere, najmä jeho rozhodnutie uverejnené pod R 45/2000, podľa ktorého, ak k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv dôjde televíznym vysielaním, uvedené zakladá nárok oprávnenej osoby domáhať sa nemajetkovej ujmy v peniazoch. Nestotožnil sa s názorom odvolacieho súdu, že je jeho povinnosťou preukazovať svoje tvrdenia do takej miery, aby za účelom unesenia dôkazného bremena musel uviesť presne dopodrobna kto, kedy telefonoval, čo volajúci povedal, ktoré telefonáty boli motivované výrokmi žalovaného a pod. Nie je pravda ani tvrdenie odvolacieho súdu, že nepredložil do spisu výzvy, ktorými bol vyzvaný na vrátenie peňazí. Nie je ani rozhodujúce, že naň doliehajúci psychický stres ho donútil až v roku 2004 požiadať o uvoľnenie z funkcie exekútora, a nič na tom nemení ani fakt, že niektoré okolnosti vyplynuli zo svedeckých výpovedí svedkov vypočutých v konaní. Podľa jeho názoru odvolací súd nesprávne posúdil aj otázku týkajúcu sa zmeny návrhu žalobcu v časti týkajúcej sa výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch. Pokiaľ odvolací súd uviedol, že predmetom náhrady nemajetkovej ujmy mohla byť maximálne suma 1.000.000,- Sk, z jeho odôvodnenia rozsudku nie je jasné z ktorého konkrétneho ustanovenia O.s.p. vychádzal, pretože zásada reformatio in peius sa v O.s.p. výslovne neuvádza a v teórii

sa odvodzuje len od ustanovenia § 212 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého je odvolací súd rozsahom a dôvodmi odvolania viazaný. Táto zásada sa nemôže uplatniť v občianskom súdnom konaní v prípade, ak bola vec vrátená odvolacím súdom na nové konanie, pretože by tým bola obmedzená dispozičná zásada žalobcu v konaní. Rovnako nesúhlasil ani s názorom odvolacieho súdu, že predmetom konania mohla byť len náhrada nemajetkovej ujmy za skutky uvádzané v návrhu na začatie konania a v poradí do prvého rozhodnutia súdu prvého stupňa, pretože u žalovaného išlo o pokračujúce protiprávne konanie a nešlo o úplne nové zásahy, ale o zásahy, ktorých základ skutkovo spočíval v neoprávnených zásahoch učinených v roku 2001. Pokiaľ súd prvého stupňa pripustil zmenu návrhu podľa § 95 ods. 2 O.s.p., mohol žalobca disponovať predmetom konania. I keby tvrdenie odvolacieho súdu, že chovanie žalovaného v roku 2004 mohlo byť len dôvodom na samostatné konanie bolo správne, bol by tu dôvod na spojenie vecí v zmysle § 112 ods. 1 O.s.p. na spoločné konanie.

Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobcu navrhla dovolanie zamietnuť ako nedôvodné podľa § 243b ods. 1 O.s.p., a náhradu trov dovolacieho konania si neuplatnila. Napadnutý rozsudok odvolacieho súdu považovala za vecne správny. Poprela tvrdenie žalobcu, že zasahovala do jeho práva a svojim konaním mu spôsobila nemajetkovú ujmu, pretože konala v súlade so svojimi povinnosťami, ktoré jej ukladal zákon č. 273/1994 Z.z. S poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 15/2003 považuje za správny záver odvolacieho súdu, že v konaní nebol preukázaný taký konkrétny následok zásahu do osobnostných práv žalobcu, ktorý by vyvolal obzvlášť závažné reakcie, pričom sa musí jednať o objektívne zistiteľný stav, ktorého existencia musí byť preukázaná. Žalobca v konaní takýto stav podľa jej názoru nepreukázal a nie je pravda, aby tento stav nebol povinný detailne preukázať. Odvolací súd preto správne konštatoval, že žalobca neuniesol dôkazné bremeno a správne prihliadol aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Žalovaná postupovala správne, mala právo a povinnosť využiť všetky legálne formy na ochranu verejných zdrojov, ktoré boli určené na úhradu zdravotnej starostlivosti a mali tak slúžiť najvyššiemu účelu – záchrane života a zdravia. Názor súdu týkajúci sa zásady reformatio in peius v občianskom súdnom konaní považuje za správny a tejto zásady sa v konaní preto aj dovolávala.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok

bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. v znení do 15.10.2008 (ďalej len „O.s.p.“), podľa ktorého je s poukazom na ustanovenie § 372p zák. č. 384/2008 Z.z. potrebné vec právne posúdiť, dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

Ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa (§ 211 ods. 2 O.s.p.).

Podľa § 122 ods. 1 O.s.p., súd vykonáva dokazovanie na pojednávaní, ak neboli splnené podmienky na vydanie rozhodnutia bez ústneho pojednávania.

Z ustanovenia § 125 O.s.p. vyplýva, že za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Podľa § 220 O.s.p., odvolací súd zmení rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie (§ 219), ani na jeho zrušenie (§ 221 ods. 1).

Podľa § 213 ods. 1 O.s.p., odvolací súd je viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil súd prvého stupňa s výnimkami ustanovenými v odsekoch 2 až 7.

Ak má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám (§ 213 ods. 3 O.s.p.).

Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak má za to, že súd prvého stupňa

dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a na ním založených následných právnych záverov, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom. Podmienkou zmeny rozhodnutia v takom prípade je teda skutočnosť, že odvolací súd sám opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom, tvoriaceho podklad pre rozhodnutie v danej veci.

Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové a právne závery, ako súd prvého stupňa bez toho, aby vo veci vykonal akékoľvek dokazovanie (zopakovanie alebo doplnenie). Z odôvodnenia jeho rozsudku vyplýva, že vytkol súdu prvého stupňa nesprávnosť skutkových zistení a nestotožnil sa s jeho právnymi závermi. Súd prvého stupňa po skutkovej stránke založil svoj rozsudok na tom, že žalobca dostatočným spôsobom preukázal splnenie podmienky pre priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch a v tomto smere tak uniesol dôkazné bremeno, ktoré ho v tomto konaní zaťažovalo. Krajský súd na rozdiel od neho vychádzal z toho, že žalobca dôkazné bremeno neuniesol, čím neboli splnené ani predpoklady pre priznanie mu nemajetkovej ujmy v peniazoch v akejkoľvek výške.

Ak sa však odvolací súd chcel odchýliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa na základe bezprostredne ním vykonaných dôkazov, mal dokazovanie v zmysle § 213 ods. 3 O.s.p. sám v potrenom rozsahu opakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. Len takýto postup je aj v súlade so zásadou priamosti a ústnosti občianskoprávneho konania, ktoré zásady zostali zachované po účinnosti novely O.s.p. zákon č. 341/2005 Z.z. od 1.9.2005. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k zamietnutiu návrhu v odvolaním napadnutej časti, dospel iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa a následne zmenu rozhodnutia prvostupňového súdu odôvodnil poukazom na v tom čase už neexistujúce ustanovenie § 220 ods. 1 O.s.p.

Z obsahu zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom z 24.10.2007 (por. č.l. 808-810 spisu) totiž vyplýva, že krajský súd na tomto jedinom pojednávaní, na ktorom bolo aj meritórne rozhodnuté, žiadne dokazovanie nevykonal. Nezopakoval ani dôkazy vykonané súdom prvého stupňa a ani dokazovanie nedoplnil.

V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné uviesť, že podanie správy predsedom senátu alebo povereným členom senátu o doterajšom priebehu konania, ktorá povinnosť vyplýva odvolaciemu súdu z ustanovenia § 215 O.s.p., nie je zopakovaním dokazovania v zmysle ustanovenia § 122 a nasl. O.s.p.

Odvolací súd si tak nezadovážil rovnocenný zákonný procesný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p., a preto sú jeho skutkové a na ne nadväzujúce právne závery zatiaľ predčasné a dovolaciemu súdu neprislúcha v súčasnom štádiu konania oprávnenie na ich hodnotenie.

Dovolací súd sa nestotožňuje s názorom dovolateľa, že zásada reformatio in peius nie je uplatniteľná v občianskom súdnom konaní. Ustanovenie § 212 O.s.p. upravuje rozsah prieskumného konania. S úpravou rozsahu prieskumného oprávnenia odvolacieho súdu súvisí potom i otázka, či platná procesná úprava pripúšťa reformaciu in peius (tzv. zmenu k horšiemu) v odvolacom konaní. I keď O.s.p. výslovný zákaz reformacie in peius v odvolacom konaní neobsahuje, je možné zo zásady viazanosti odvolacieho súdu rozsahom odvolacieho návrhu tento zákaz vyvodiť. Odvolací súd nemôže zmeniť rozhodnutie v neprospech účastníka, ktorý podal odvolanie a v prospech účastníka, ktorý odvolanie nepodal. Výnimky z tohto sú taxatívne upravené prípady, kde odvolací súd nie je viazaný odvolacím návrhom, t.j. rozsahom, v ktorom sa odvolateľ domáha preskúmania rozhodnutia (por. § 212 ods. 1, 2 O.s.p.). V predmetnej veci súd prvého stupňa uložil žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu 1.000.000,- Sk a vo zvyšnej požadovanej časti vo výške 500.000,- Sk návrh zamietol. Žalobca vzhľadom k tomu, že do tejto zamietajúcej časti odvolanie nepodal, tento výrok rozsudku súdu prvého stupňa nadobudol právoplatnosť spolu s potvrdzujúcim výrokom týkajúcim sa povinnosti strpieť uverejnenie ospravedlnenia. Predmetom odvolacieho konania totiž zostala už len otázka týkajúca sa uloženia povinnosti žalovanej strpieť uverejnenie ospravedlnenia a zdržať sa ďalších výrokov na adresu žalobcu a suma 1.000.000,- Sk. Pokiaľ odvolací súd prvý výrok týkajúci sa ospravedlnenia potvrdil a v časti náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 1.000.000,- Sk vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, bol tým vymedzený i ďalší predmet konania pred súdom prvého stupňa, pretože vo zvyšku bolo konanie právoplatne skončené. Na veci nič nemení, že súd prvého stupňa rozhodol o pripustení zmeny návrhu na požadovanú sumu 10.000.000,- Sk. Takýto postup bol nesprávny, pretože výsledky doterajšieho konania nedávali možnosť o takom rozšírenom návrhu rozhodnúť a bola ním porušená zásada reformatio in peius, keď účastníkovi, ktorý sa

bránil zaplateniu sumy 1.000.000,- Sk v podstate v dôsledku jeho odvolania bola uložená povinnosť zaplatiť sumu 3.000.000,- Sk a to napriek tomu, že voči pôvodne zamietajúcej časti (500.000,- Sk) žalobca odvolanie nepodal. Správny bol aj názor odvolacieho súdu, že správanie žalovanej v roku 2004 mohlo byť len predmetom nového samostatného konania, pretože toto správanie z hľadiska naplnenia podmienok pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch nebolo predmetom dokazovania v tomto konaní a preto nebolo možné na základe takéhoto správania v tomto konaní požadovať ďalšiu náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 9.000.000,- Sk. Názor odvolacieho súdu preto v otázke uplatnenia reformácie in peius bol správny.

Pokiaľ dovolateľ namietal, že zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), treba uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Dovolateľom napadnutý rozsudok nebolo možné v odvolacom konaní podrobiť prieskumu z hľadiska správnosti zaujatých právnych záverov, lebo skutkové zistenia odvolacieho súdu vyplývajúce zo spisu nedávajú (vzhľadom na už spomenutú tzv. inú vadu konania) pre toto posúdenie dostatočný podklad.

Napriek tejto skutočnosti považuje Najvyšší súd Slovenskej republiky za potrebné uviesť, že pri zmene rozhodnutia súdu prvého stupňa odvolacím súdom (§ 220 O.s.p.) tento súd svojim rozhodnutím nahrádza napadnuté prvostupňové rozhodnutie. Preto obsah jeho písomne vyhotoveného rozhodnutia musí obsahovať zákonné náležitosti vyplývajúce z ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p.

Konanie pred súdom musí zabezpečiť pre účastníkov konania spravodlivú ochranu ich práv a záujmov (tzv. fair process). Na zabezpečenie tejto ochrany priznáva O.s.p. účastníkovi viaceré procesné práva, medzi ktoré patrí aj právo vyjadrovať sa k tvrdeným skutočnostiam, navrhovať dôkazy na ich vyvrátenie a vyjadrovať sa aj k právnym dôsledkom z nich vyplývajúcich.

Z uvedeného vyplýva, že konanie odvolacieho súdu je postihnuté inou vadou, majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). K takejto vade bol dovolací súd povinný prihliadnuť, i keď nebola uplatnená ako dôvod prípustného dovolania (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 4 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. októbra 2009

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Emília Kišacová